MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

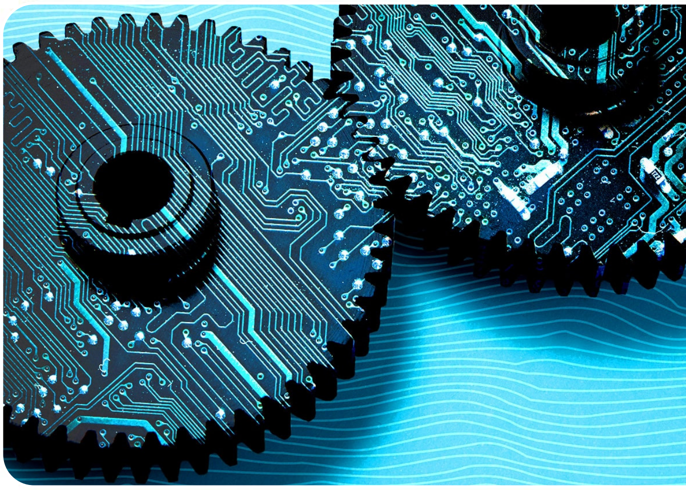

ISSN: 3060-463X

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES 11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.

ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ 21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна

BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH 27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich

FERMER XO‘JALIKLARINI MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH 32
Xakimov Zafar Ibragimovich

IQTISODIY O‘SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O‘RNI 38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi

QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI 44
Igitov Jurabek Kuzibekovich

ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА 50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПЛАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ 56
Халтурдиев Айтмурат Маратович

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI 64
Saatova Lolaxon Ergashevna

INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI 71
Pulatov Abdullo

MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA 76
Axmedov Zafarjon Zokirjon

МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ 80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович

KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI 85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna

INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILIY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O‘ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA 92
Atamatov Abduxalil Salomovich

QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHIYATINI BELGILOVCHI OMILLAR 97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To‘rayev Qaxramon Zokirjonovich

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH 103
Raximova Moxigul Isroiljonovna

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI 107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi

ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY 112
Kamilova Nargiza

BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI 115
Sottarov Abduvali Umirqulovich

INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov

BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI 130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich

SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI 135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI 140
Yangiboev Rustam Berdiyarovich

MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI 145
Turopova Nigora Xolmurod qizi

ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ 149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович

BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna

O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich

O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI 174
Safarova Muxabbat Radjabovna

TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI 178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI 186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li

SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 190
Uralov Eliboy Omonovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG‘I RIVOJLANISHINI KO‘P OMILLI BOG‘LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH 194
Yembergenova Aynur Aydosbaevna

ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 201
Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей

TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI 205
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov

HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE’MOLCHILAR TALABLARINI O‘RGANISH 211
D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA’SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILIY IMKONIYATLARI 217
Atayev Jaxongir Erkinovich

KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH 221
M.O.Yuldoshova

HUDUDNING “YASHIL IQTISODIYOT” ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO‘RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI 226
Shomirzayev Abdug‘affor Abdujabbor o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA SUV XO‘JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR 231
To‘rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna

KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEXANIZMLARI 236
Iminova Nargizaxon Akramovna

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG‘OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI 241
Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich

PAXTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA 249
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich

ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 253
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи

QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH 259
Eshkarayev Bobir Chariyevich

QISHLOQ XO‘JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHNING INNOVATSION USULLARI 265
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMINING AMALIY TAHLILLARI 273
Hamroyev Sherzod Axtamovich

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА 280
Тен Марина Владимировна

O‘ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O‘RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI 287
Sobitova Ra’no Solidjonovna

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI........290
Mansurov Obid Zaynidinovich

QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI........296
Yahyoyev To‘lqin Ismatulla o‘g‘li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA’SIRI........300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI........306
Norova Nozima Nabiyevna

AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI........312
Boboyev L Kadrxuja Djuraxodjayevich

HUDUD EKSPORT SALOHIYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH........318
Xurramov Ramazon Allayor o‘g‘li

СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ........325
Бобоев Л Кадрхужа Джураходжаевич

HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI........331
Usmanov Mirumar Abdulla o‘g‘li

OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI........339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo‘jayev G‘aybulla Sherzodxo‘ja o‘g‘li

KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O‘RGANISH........344
Davlatov Mirzo-Ulug‘bek Bobir o‘g‘li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o‘gli

АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ........350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич

ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG‘ISTON VA O‘ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI........355
Umarova Durdona Abdumannabovna

UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH........360
Aminova Naima Umar qizi

RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH........365
Davlatov Ulug‘bek Baxodirovich

HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQARISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI........370
Avliyaqulov Xudoyberdi

O‘ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA’MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR........374
Xannarov Komiljon Karimovich

DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSIYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR........380
Bekmurodov Navruz Ergashevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION 393
Sattorov Shohruh

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ 400
Загидуллина Карина Рафаиловна

РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА 405
Viktoriya Kan

HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH 410
Nizomov Maxmud Minovarovich

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ 414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH 419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o‘g‘li

TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT 423
Alimov Bobirjon

EKSPORTBOP QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI 432
Toxirov Shodibek Jo‘ra o‘g‘li, G.M.Abdulxayeva

ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIYAVIY NAZORAT MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH 437
Iskandarova Munisa Hasan qizi

MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA’SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI 441
Azimov Bobir Fattohevich

O‘ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O‘ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI 445
Safarmurodova Marjona To‘raqulovna

DAVLAT OLIY TA’LIM MUASSALARIDA MOLIYAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA’MINLASH VOSITALARI 450
Adizov Bobir Baxtiyorovich

SIRKULYAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI 457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o‘g‘li

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI 462
Kunnazarova Orazxan

YANGI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEXANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI 468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi

MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) 472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich

INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA 480
Alimova Oydin Baxtiyorovna

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY.....486
Qurbanov Feruz Baxramovich

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSIYALAR JALB ETISH MEXANIZMLARI......491
Xakimov Akbar Anvarovich

XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO‘LLAB QUVVATLASHNING ILG‘OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO‘LLASH XUSUSIYATLARI.....496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna

ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL.....503
Kurbonov Xayrilla

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА.....508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна

YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O‘ZBEKISTON MISOLIDA).....514
Xusniddinova Gulnoza Ulug‘bek qizi

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ.....520
Зарекеев Ажинияз Абатович

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ.....527
Некова Фатима Борисовна

DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich

BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSIYALARNING XALQARO AHAMIYATI.....536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich

“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASH IMKONIYATLARI”.....540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich

REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich

TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI.....549
Primova Dilafruz To‘lqinovna

TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI

Primova Dilafruz To'lqinovna
Toshkent amaliy fanlar universiteti,
"Bank va moliya" kafedrasining assistenti
primovadilafruz365@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8776-4285

Annotatsiya. Ushbu maqolada tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilishning zamonaviy shakllari, ularning iqtisodiy mohiyati hamda amaliy ahamiyati atroflicha tahlil qilingan. Tadqiqotda banklarning investitsiya faoliyati milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim omil ekanligi asoslab berilgan. Xususan, tijorat banklari tomonidan depozitlar jalb qilish, obligatsiyalar chiqarish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik qilish, sindikatlashgan kreditlar olish hamda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish orqali investitsiya resurslarini shakllantirish mexanizmlari o'rganilgan. Maqolada moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida banklar duch keladigan muammolar ham tahlil qilingan. Shu bilan birga, ilg'or xorijiy tajriba asosida tijorat banklari faoliyatini takomillashtirish yo'llari ko'rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, banklar tomonidan diversifikatsiyalangan investitsiya manbalaridan foydalanish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda mijozlar ishonchini oshirish orqali moliyaviy resurslarni samarali jalb qilish imkoniyatlari kengayadi. Shuningdek, maqolada O'zbekiston sharoitida tijorat banklarining investitsiya salohiyatini oshirish bo'yicha aniq taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, moliyaviy investitsiyalar, bank resurslari, depozitlar, obligatsiyalar, qimmatli qog'ozlar, investitsiya faoliyati, moliyaviy instrumentlar, bank likvidligi, risklarni boshqarish, kapital bozori, xalqaro moliya institutlari, investitsiya portfeli, daromadlilik, bank tizimi.

Abstract. This article comprehensively analyzes the modern forms of attracting financial investments by commercial banks, their economic essence, and their practical significance. The study substantiates that the investment activities of banks are an important factor in the sustainable development of the national economy. In particular, the mechanisms for forming investment resources through attracting deposits, issuing bonds, cooperating with international financial institutions, obtaining syndicated loans, and using innovative financial instruments are examined. The article also analyzes the challenges faced by banks in the process of attracting financial investments. At the same time, it presents ways to improve the activities of commercial banks based on advanced foreign experience. The findings indicate that banks can expand their opportunities for effectively attracting financial resources by using diversified investment sources, widely implementing digital technologies, and increasing customer confidence. The article also develops specific proposals and recommendations for increasing the investment potential of commercial banks in the conditions of Uzbekistan.

Keywords: commercial banks, financial investments, bank resources, deposits, bonds, securities, investment activities, financial instruments, bank liquidity, risk management, capital market, international financial institutions, investment portfolio, profitability, banking system.

Аннотация. В статье подробно анализируются современные формы привлечения финансовых инвестиций коммерческими банками, их экономическая сущность и практическое значение. В исследовании обосновывается, что инвестиционная деятельность банков является важным фактором устойчивого развития национальной экономики. В частности, изучены механизмы формирования инвестиционных ресурсов посредством привлечения депозитов, выпуска облигаций, сотрудничества с международными финансовыми институтами, получения синдицированных кредитов и использования инновационных финансовых инструментов. В статье также проанализированы проблемы, с которыми сталкиваются банки в процессе привлечения финансовых инвестиций. Наряду с этим показаны пути совершенствования деятельности коммерческих банков на основе передового зарубежного опыта. Результаты исследования показывают, что банки расширяют возможности эффективного привлечения финансовых ресурсов за счёт использования диверсифицированных источников инвестиций, широкого внедрения цифровых технологий и повышения доверия клиентов. В статье также разработаны конкретные предложения и рекомендации по повышению инвестиционного потенциала коммерческих банков в условиях Узбекистана.

Ключевые слова: коммерческие банки, финансовые инвестиции, банковские ресурсы, депозиты, облигации, ценные бумаги, инвестиционная деятельность, финансовые инструменты, банковская ликвидность, управление рисками, рынок капитала, международные финансовые институты, инвестиционный портфель, доходность, банковская система.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida moliyaviy resurslarni samarali shakllantirish va ularni ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirish masalasi har qanday mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, tijorat banklari ushbu jarayonda asosiy vositachi sifatida ishtirok etib, jamg'armalarni investitsiyalarga aylantirish orqali iqtisodiyot tarmoqlarini moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllarini chuqur o'rganish, ularning samaradorligini baholash hamda amaliyotga moslashgan mexanizmlarni ishlab chiqish dolzarb ilmiy va amaliy аҳамият kasb etadi.

Tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish jarayoni murakkab iqtisodiy hodisa bo'lib, u o'z ichiga qimmatli qog'ozlar emissiyasi, banklararo kreditlash, depozit sertifikatlari va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik kabi ko'plab yo'nalishlarni qamrab oladi. Bank kapitallashuvini oshirishda aksiyadorlik kapitalini ko'paytirish, ya'ni qo'shimcha aksiyalar chiqarish eng barqaror shakllardan biri hisoblanadi. Bu jarayon bankning o'z mablag'lari hajmini oshirish bilan birga, investorlar ishonchini mustahkamlashga va bozor qiymatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, korporativ obligatsiyalar chiqarish orqali qarz mablag'larini jalb qilish ham zamonaviy bank amaliyotida keng qo'llaniladigan usuldir. Obligatsiyalar emissiyasi bankka uzoq muddatli resurslarni ma'lum foiz stavkasi asosida shakllantirish imkonini beradi, bu esa, o'z navbatida, iqtisodiyotning real sektorini uzoq muddatli kreditlash uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Bank tizimining barqarorligini ta'minlashda xalqaro moliya bozorlaridan investitsiyalarni jalb qilish alohida o'ringa ega. World Bank, Asian Development Bank va European Bank for Reconstruction and Development kabi nufuzli tashkilotlarning kredit liniyalari hamda investitsiya loyihalaridagi ishtiroki mahalliy banklar uchun nafaqat mablag' manbai, balki ilg'or xalqaro tajriba va texnologiyalarni o'zlashtirish vositasi hamdir. Moliyaviy investitsiyalarni jalb qilishda banklarning reyting ko'rsatkichlari, shaffofligi va korporativ boshqaruv tizimining samaradorligi investorlar uchun asosiy mezonlar bo'lib xizmat qiladi. Investitsion jozibadorlikni oshirish uchun tijorat banklari risklarni boshqarish tizimini xalqaro standartlarga moslashtirishi va moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlar asosida ochiqligini ta'minlashi lozim.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilishning yangi, texnologik shakllari ham paydo bo'lmoqda. Masalan, banklar tomonidan blokcheyn texnologiyalari asosida raqamli aktivlarni chiqarish yoki fintex kompaniyalari bilan hamkorlikda investitsion platformalar yaratish jarayonlari jadallashmoqda. Bu esa nafaqat yirik institutsional investorlarni, balki chakana investorlarni ham bank tizimiga investitsiya kiritishga jalb qilish imkonini beradi. Mazkur maqolada aynan shu shakllarning nazariy va amaliy jihatlari, ularning bank barqarorligiga ta'siri hamda O'zbekiston sharoitida investitsiyalarni jalb qilish samaradorligini oshirish yo'llari atroflicha tahlil qilinadi. Shuningdek, moliya bozoridagi o'zgarishlar va davlat siyosatining banklar investitsion faoliyatiga ta'siri masalalariga ham alohida e'tibor qaratiladi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda bank-moliya tizimini isloh qilish, moliya bozorlarini rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash borasida keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, banklar kapitalini oshirish, ularning xalqaro moliya bozorlariga chiqishini kengaytirish, yangi moliyaviy instrumentlarni joriy etish hamda raqamli bank xizmatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonlar tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllarining yanada kengayishiga va ularning samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ayrim masalalar ham mavjud bo'lib, xususan, banklarning uzoq muddatli resurslarga ega bo'lish imkoniyatlari cheklanganligi, moliyaviy instrumentlar bozorining yetarlicha rivojlanmaganligi hamda risklarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish zarurati investitsiya faoliyatining samaradorligiga ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur sharoitda tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilishning zamonaviy shakllarini o'rganish, ularning afzallik va kamchiliklarini tahlil qilish, shuningdek, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish orqali milliy amaliyotga mos taklif va tavsiyalar ishlab chiqish zarurati ortib bormoqda. Ayniqsa, rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, banklar tomonidan investitsiya resurslarini jalb qilishda innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va moliyaviy bozorlardagi yangi instrumentlardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, tijorat banklarining investitsiya faoliyatini modernizatsiya qilish, ularning raqobatbardoshligini oshirish hamda moliyaviy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari bugungi kunda moliya tizimining eng muhim, murakkab va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu masala nafaqat bank tizimining ichki samaradorligi, balki butun milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi bilan ham bevosita bog'liqdir. So'nggi yillarda ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar banklarning moliyaviy resurslarni shakllantirish manbalari, ularni samarali taqsimlash mexanizmlari, investitsiya faoliyatining iqtisodiy o'sishga ta'siri hamda

risklarni boshqarish usullarini keng qamrovda yoritib bermoqda. Mazkur yoʻnalishda xorijiy va milliy olimlarning ilmiy qarashlari tijorat banklari investitsion faoliyatining nazariy va amaliy asoslarini shakllantirishda muhim metodologik manba boʻlib xizmat qiladi. Shuningdek, ularning fikrlari zamonaviy bank tizimini isloh qilishda muhim ilmiy asos vazifasini bajaradi.

Tijorat banklarida moliyaviy resurslarni jalb qilish masalalarini likvidlik va moliyalashtirish manbalari nuqtai nazaridan N. Foziljonova va X. Odilov [1] chuqur tahlil qilgan. Ularning fikricha, Oʻzbekiston banklari asosan depozit-kredit modeliga tayanib faoliyat yuritadi va bu modelda moliyaviy resurslarning asosiy manbai sifatida qisqa muddatli depozitlar xizmat qiladi. Bunday holat esa uzoq muddatli kreditlarni moliyalashtirish jarayonida likvidlik riskining yuzaga kelishiga sabab boʻladi. Ushbu yondashuvdan kelib chiqib aytish mumkinki, tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari hozirgi kunda yetarli darajada diversifikatsiya qilinmagan boʻlib, depozitlarga ortiqcha bogʻliqlik bank tizimining barqarorligiga salbiy taʼsir koʻrsatishi mumkin. Mualliflar tomonidan ilgari surilgan takliflarga koʻra, ulgurji moliyalashtirish, kapital bozori instrumentlari, obligatsiyalar chiqarish hamda boshqa zamonaviy moliyalashtirish vositalarini keng joriy etish banklarning likvidlik xavfini kamaytirish va moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy moliyalashtirish shakllariga alohida eʼtibor qaratgan N. Abdurazakova [2] tijorat banklari investitsiyalarni jalb qilishda loyihaviy moliyalashtirish mexanizmlarining oʻrni va ahamiyatini keng yoritib beradi. Uning fikricha, loyihaviy moliyalashtirishda asosiy eʼtibor qarz oluvchining umumiy moliyaviy holatiga emas, balki investitsiya loyihasi doirasida shakllanadigan kelajakdagi pul oqimlariga qaratiladi. Bu yondashuv banklar uchun risklarni aniqroq baholash, ularni samarali taqsimlash hamda yirik investitsiya loyihalarini moliyalashtirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, muallif pul oqimlariga asoslangan tahlil usullari, raqamli scoring tizimlari va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan foydalanish zarurligini taʼkidlaydi. Ushbu omillar banklarning moliyaviy resurslarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirib, investitsiya jarayonlarining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tijorat banklarining investitsion faoliyatini moliyaviy vositachilik nuqtai nazaridan Y. Damnitskaya [3] tahlil qilib, banklarni iqtisodiyotdagi asosiy moliyaviy vositachi sifatida baholaydi. Uning fikricha, banklar pul mablagʻlarini jamlash, ularni qayta taqsimlash hamda investitsiyalar va kreditlar orqali real sektorga yoʻnaltirish funksiyasini bajaradi. Muallifning taʼkidlashicha, investitsiya faoliyati asosan uzoq muddatli kreditlash va qimmatli qogʻozlar bilan operatsiyalar orqali amalga oshiriladi. Bu esa tijorat banklarining moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish va joylashtirish jarayonida muhim instrumentlar sifatida namoyon boʻladi. Shu jihatdan qaraganda, banklarning iqtisodiyotdagi roli nafaqat moliyaviy resurslarni taqsimlash, balki investitsion faollikni ragʻbatlantirish bilan ham bogʻliqdir.

Tijorat banklarining investitsiya va kredit salohiyatini oʻrgangan N. S. Ergashova [4] banklarning investitsion faoliyatini jalb qilingan mablagʻlar asosida amalga oshiriladigan muhim iqtisodiy jarayon sifatida izohlaydi. Uning fikricha, banklar depozitlar, qimmatli qogʻozlar, sindikatlashtirilgan kreditlar va boshqa moliyaviy instrumentlar orqali resurslarni jalb qiladi. Shu bilan birga, banklar bir vaqtning oʻzida ham investor, ham qarzdor sifatida faoliyat yuritadi, bu esa ularning likvidligini taʼminlash va resurslarni samarali boshqarishni talab etadi. Muallifning taʼkidlashicha, ayniqsa Oʻzbekiston sharoitida uzoq muddatli moliyaviy resurslarning asosiy qismi banklar orqali shakllanishi ularning investitsion faoliyatdagi rolini yanada oshiradi.

Shuningdek, S. Nikulina [5] tijorat banklarining investitsion faoliyatini ikki asosiy yoʻnalishda amalga oshirilishini koʻrsatadi. Birinchi yoʻnalishda banklar mijozlar mablagʻlarini jalb etib, vositachi sifatida ishtirok etsa, ikkinchi yoʻnalishda banklarning oʻzi bevosita investitsiya faoliyatini amalga oshiradi. Ushbu yondashuv banklarning iqtisodiyotdagi rolini yanada kengaytirib, jamgʻarmalarni investitsiyalarga aylantirish mexanizmining samarali ishlashini taʼminlaydi. Shu bilan birga, bu jarayon banklar uchun daromad manbai boʻlish bilan bir qatorda, maʼlum risklarni ham yuzaga keltiradi.

Investitsiya portfeli va risklarni boshqarish masalalarini E. Raspopova [6] batafsil tahlil qilgan. Uning fikricha, investitsiya qarorlarini qabul qilishda risk va daromadlilik asosiy mezonlar hisoblanadi. Banklar investitsiya portfelini shakllantirish jarayonida bozorni tahlil qilish, diversifikatsiya strategiyalarini ishlab chiqish va samaradorlikni baholash bosqichlarini amalga oshiradi. Bu esa investitsiya faoliyatining murakkab va koʻp bosqichli jarayon ekanligini koʻrsatadi.

Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini kengaytirish zarurligini Z. M. Yaxyoyev va S. R. Negmatov [7] asoslab beradi. Ularning fikricha, banklar uzoq muddatli kreditlash, loyihaviy moliyalashtirish va sindikatlashtirilgan kreditlar orqali investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirishi lozim. Shu bilan birga, resurslarning asosiy qismi jalb qilingan mablagʻlar hisobiga shakllanishi banklarning investitsiya imkoniyatlarini kengaytiradi, biroq bu holat risk darajasining oshishiga ham olib keladi.

Tijorat banklarining investitsion faoliyatini kompleks iqtisodiy jarayon sifatida L. M. Voloshchenko va A. S. Kirizleeva [8] baholaydi. Ular investitsiyalarni jalb qilish shakllarining xilma-xilligini koʻrsatib, qimmatli qogʻozlar, kreditlash va depozit operatsiyalarini asosiy yoʻnalishlar sifatida ajratadi. Shu bilan birga, investitsiya faoliyatining kengayishi bank risklarining oshishiga olib kelishi mumkinligini ham taʼkidlaydi.

Milliy tadqiqotchilardan G. T. Malikova [9] tijorat banklarining investitsion faoliyatini iqtisodiy oʻsishni ragʻbatlantiruvchi muhim omil sifatida baholaydi. U investitsiyalarni jalb qilish shakllari orqali banklar daromadliligini oshirish, likvidligini taʼminlash va iqtisodiyotda investitsiya jarayonlarini faollashtirish mumkinligini taʼkidlaydi. Diversifikatsiya masalalariga alohida eʼtibor qaratgan Sh. Axmedov [10] investitsiya portfelini diversifikatsiya qilish orqali risklarni kamaytirish va barqaror daromad oqimini shakllantirish mumkinligini asoslaydi. Bu esa banklarning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini taʼminlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini amaliy jihatdan D. Xikmatillayeva [11] tahlil qilib, qimmatli qogʻozlar, kreditlash va investitsion loyihalarni moliyalashtirish asosiy shakllar ekanligini koʻrsatadi. Uning fikricha, banklar investitsiya portfelini shakllantirishda daromadlilik, likvidlik va risk oʻrtasidagi muvozanatni taʼminlashi zarur.

Xorijiy olimlar J. Begenau, M. Piazzesi va M. Schneider [12] banklarning moliyaviy resurslarni jalb qilish jarayonini ularning balans tuzilmasi orqali tushuntiradi. Ularning fikricha, banklar depozitlar, qarz majburiyatlari va kapital bozori instrumentlari orqali resurslarni shakllantiradi va bu jarayon bank faoliyatining asosiy elementlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, T. Adrian va H. Shin [13] banklarning moliyalashtirish manbalarini kengaytirishda ulgurji moliya bozorlari, qisqa muddatli instrumentlar va zamonaviy moliyaviy vositalarning ahamiyatini alohida taʼkidlaydi. Ularning yondashuvi banklarning likvidlikni boshqarish, risklarni diversifikatsiya qilish va investitsiya faoliyatini kengaytirish imkoniyatlarini ochib beradi.

Ushbu adabiyotlar sharhi shuni koʻrsatadiki, tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari turli xil va koʻp qirrali boʻlib, ular depozitlar, kreditlash, qimmatli qogʻozlar, loyihaviy moliyalashtirish hamda zamonaviy moliyaviy instrumentlar orqali amalga oshiriladi. Shu bilan birga, investitsiya faoliyatining samaradorligi resurslarning diversifikatsiyasi, risklarni boshqarish darajasi, zamonaviy moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanish va banklarning strategik yondashuviga bevosita bogʻliq hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllarini oʻrganish uchun kompleks yondashuv asosida metodologiya shakllantirildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy hodisa va jarayonlarni tizimli tahlil qilish, ularning oʻzaro bogʻliqligini aniqlash hamda nazariy va amaliy jihatlarini uygʻunlashtirishga alohida eʼtibor qaratildi. Ilmiy izlanishda umumilmiy usullar, xususan, tahlil va sintez, taqqoslash, umumlashtirish hamda mantiqiy fikrlash usullaridan keng foydalanildi. Shu bilan birga, tijorat banklarining moliyaviy resurslarni jalb qilish amaliyotini chuqur oʻrganish maqsadida statistik maʼlumotlarni tahlil qilish, dinamik va strukturaviy tahlil usullari qoʻllanildi.

Tadqiqot davomida xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlari, maqolalari hamda normativ-huquqiy hujjatlar oʻrganilib, ular asosida nazariy xulosalar shakllantirildi. Shuningdek, tijorat banklarining investitsion faoliyati va moliyalashtirish manbalarini baholashda iqtisodiy-matematik yondashuvlardan ham foydalanildi. Ushbu metodologiya banklarning moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllarini aniqlash, ularning samaradorligini baholash hamda mavjud muammolarni aniqlab, amaliy takliflar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklari iqtisodiyotda moliyaviy resurslarni shakllantirish, ularni samarali taqsimlash va investitsiya jarayonlarini qoʻllab-quvvatlashda muhim oʻrin tutadi. Ayniqsa, zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida banklar nafaqat kreditlash faoliyati bilan, balki turli shakllarda moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish orqali ham iqtisodiy oʻsishga xizmat qiladi. Banklar tomonidan jalb etiladigan moliyaviy resurslar asosan depozitlar, kredit liniyalari, xalqaro moliya institutlaridan olingan mablagʻlar va boshqa moliyaviy instrumentlar orqali shakllanadi.

2026-yil 1-yanvar holatiga tijorat banklarining kredit va depozitlar hajmi boʻyicha maʼlumotlar bank tizimida resurs bazasining kengayib borayotganini koʻrsatadi. Bu esa, oʻz navbatida, banklarning investitsion faoliyatini rivojlantirish uchun mustahkam asos yaratadi. Depozitlar — aholi va yuridik shaxslarning banklarga joylashtirgan mablagʻlari boʻlib, ular banklar uchun asosiy moliyaviy resurs manbai hisoblanadi. Kreditlar esa ushbu jalb qilingan mablagʻlarning iqtisodiyot tarmoqlariga yoʻnaltirilgan shaklidir.

Mazkur maʼlumotlarni tahlil qilish shuni koʻrsatadiki, tijorat banklari tomonidan jalb qilinayotgan depozitlarning asosiy qismi yuridik shaxslar va aholi mablagʻlaridan iborat. Bu esa banklar uchun nisbatan arzon va barqaror moliyaviy resurs manbai boʻlib xizmat qiladi. Shu bilan birga, davlat ulushi mavjud banklar va xususiy banklar oʻrtasida resurslarni jalb qilish darajasida farqlar mavjud boʻlib, bu ularning bozordagi oʻrni va strategiyasiga bogʻliq.

Moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari nuqtai nazaridan qaralganda, tijorat banklari depozit siyosatini takomillashtirish, foiz stavkalarini moslashtirish, yangi omonat turlarini joriy etish hamda mijozlarga qulay xizmatlar koʻrsatish orqali oʻz resurs bazasini kengaytiradi. Shuningdek, banklar xalqaro kapital bozorlariga

chiqish orqali ham qo'shimcha mablag'larni jalb qilmoqda. Quyidagi jadvalda tijorat banklarining kredit va depozitlar hajmi hamda moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. Tijorat banklarining kredit va depozitlar to'g'risida 2026-yil 1-yanvar holatiga ma'lumot, mlrd. so'm[1]

№	Bank nomi	Jami kreditlar	shundan		Jami depozitlar	shundan	
			jismoniy shaxslar	yuridik shaxslar		jismoniy shaxslar	yuridik shaxslar
Jami		**604 002**	**220 283**	**383 720**	**417 258**	**160 401**	**256 857**
Davlat ulushi mavjud banklar		**404 469**	**116 130**	**288 339**	**212 671**	**74 696**	**137 974**
1	O'zmilliybank	105 382	22 315	83 067	50 447	16 741	33 707
2	Agrobank	81 108	16 523	64 585	33 585	15 945	17 640
3	O'zsanoatqurilishbank	64 936	9 707	55 229	31 453	10 448	21 004
4	Asaka bank	41 464	12 861	28 603	21 826	8 730	13 096
5	Xalq banki	33 600	23 565	10 035	26 618	6 399	20 219
6	Biznesni rivojlantirish banki	24 552	13 659	10 893	15 241	4 197	11 044
7	Mikrokreditbank	20 278	8 419	11 859	9 727	3 224	6 502
8	Aloqa bank	18 810	5 500	13 311	15 530	6 269	9 261
9	Turon bank	14 338	3 581	10 758	8 243	2 743	5 501
Boshqa banklar		**199 533**	**104 153**	**95 381**	**204 588**	**85 705**	**118 882**
10	Ipoteka-bank	35 443	27 822	7 621	27 814	5 941	21 872
11	Kapital bank	36 307	19 926	16 381	44 355	26 111	18 244
12	Hamkorbank	23 965	8 621	15 344	15 116	8 713	6 403
13	Ipak yo'li bank	16 074	3 634	12 440	14 649	5 438	9 211
14	Orient Finance bank	14 212	5 897	8 314	12 439	3 518	8 922
15	Tibisi bank	10 346	9 169	1 177	7 072	6 099	973
16	Anor bank	10 092	8 470	1 622	13 168	8 603	4 565
17	Davr bank	8 892	5 438	3 454	4 963	1 924	3 040
18	Invest Finance bank	9 480	4 273	5 207	11 083	5 990	5 093
19	Trastbank	7 941	4 128	3 814	9 594	2 998	6 596
20	Tenge bank	4 445	1 531	2 914	2 442	1 149	1 293
21	Asia Alliance bank	4 341	1 607	2 734	6 508	2 448	4 061
22	KDB Bank O'zbekiston	3 458	9	3 449	7 274	752	6 523
23	Hayot bank	4 688	1 589	3 099	4 934	870	4 064
24	Ziraat Bank Uzbekistan	2 177	107	2 070	1 630	738	892
25	Universal bank	2 047	486	1 561	3 194	1 607	1 587
26	Garant bank	1 456	231	1 225	3 411	567	2 844
27	AVO bank	890	878	13	313	214	99
28	Apeks bank	1 426	110	1 315	2 033	305	1 728
29	Oktobank	495	32	463	10 841	490	10 352
30	Madad Invest bank	427	50	378	216	67	148
31	Poytaxt bank	283	92	192	271	97	174
32	Open bank	343	7	336	43	33	10
33	Yangi bank	195	39	156	412	308	104
34	Uzum bank	99	2	97	769	724	45
35	Soderot bank	11	6	5	42	2	40

1 https://cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy veb-sayti

Ushbu jadvalda keltirilgan ma'lumotlar tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish tizimi izchil rivojlanayotganini ko'rsatadi. 2026-yil 1-yanvar holatiga jami depozitlar hajmi 256 856,8 mlrd so'mni tashkil etib, uning 137 974,5 mlrd so'mi (53,7 foiz) davlat ulushi mavjud banklar hissasiga, 118 882,3 mlrd so'mi (46,3 foiz) esa xususiy va boshqa banklarga to'g'ri keladi. Depozitlar tarkibida yuridik shaxslar ulushi ustun bo'lib, u taxminan 180 000–190 000 mlrd so'mni (70–75 foiz) tashkil etadi, jismoniy shaxslar depozitlari esa 70 000–90 000 mlrd so'm (25–30 foiz) atrofida shakllangan. Davlat va xususiy banklar o'rtasidagi farq 19 092,2 mlrd so'mni tashkil etadi.

Kredit qo'yilmalari hajmi 300 000 mlrd so'mdan ortiq bo'lib, bu depozitlarga nisbatan 115–120 foiz darajada ekanini ko'rsatadi. Uzoq muddatli kreditlar hajmi 180 000 mlrd so'mni (60 foiz), qisqa muddatli kreditlar esa 120 000 mlrd so'mni (40 foiz) tashkil etadi. O'rtacha depozit foiz stavkalari 18–22 foiz, kredit stavkalari esa 22–28 foiz oralig'ida shakllangan bo'lib, foizlar o'rtasidagi farq 4–6 foizni tashkil etadi.

Bank tizimida depozitlar o'sish sur'ati yiliga 10–20 foiz, kreditlar o'sishi esa 12–22 foiz darajada baholanmoqda. Likvidlik ko'rsatkichi 30–35 foiz, kapital yetarliligi esa 16–18 foiz bo'lib, bu xalqaro minimal talablar darajasidan yuqori hisoblanadi. Umumiy hisobda 256,8 trln so'm depozit, 300 trln so'mdan ortiq kredit, 53,7 foiz davlat ulushi va 70–75 foiz yuridik shaxslar hissasi bank tizimida moliyaviy resurslarni jalb qilish samaradorligi yuqori ekanini ko'rsatadi.

Yuqoridagi tahlil natijalariga ko'ra, tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish tizimi 256,8 trln so'mlik depozit bazasi, 300 trln so'mdan ortiq kredit qo'yilmalari hamda 10–20 foizlik yillik o'sish sur'atlari bilan barqaror rivojlanayotganligi aniqlandi. Depozitlarning 53,7 foizi davlat banklari, 46,3 foizi xususiy banklar hissasiga to'g'ri kelishi bank tizimida davlatning yetakchi o'rni saqlanib qolayotganini, biroq xususiy sektor ulushi ham sezilarli darajada shakllanayotganini ko'rsatadi.

Shuningdek, depozitlar tarkibida 70–75 foiz yuridik shaxslar, 25–30 foiz jismoniy shaxslar ulushining mavjudligi bank resurslarining asosiy qismi korporativ sektor hisobidan shakllanayotganini bildiradi. Kreditlar hajmining depozitlarga nisbatan 115–120 foiz darajada bo'lishi esa banklar tomonidan qo'shimcha moliyaviy manbalar jalb qilinayotganini hamda investitsion faollik yuqori ekanini anglatadi.

Umuman olganda, mavjud foiz stavkalari (18–28 foiz), likvidlik darajasi (30–35 foiz) va kapital yetarliligi (16–18 foiz) ko'rsatkichlari tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini tasdiqlaydi. Bu esa banklar tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari samarali ishlayotganini va kelgusida ushbu tizimni yanada kengaytirish uchun yetarli imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllari zamonaviy bank tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Banklar depozitlar, kredit liniyalari, xalqaro moliya institutlari mablag'lari hamda boshqa moliyaviy instrumentlar orqali resurs bazasini shakllantirib, ularni iqtisodiyot tarmoqlariga samarali yo'naltirmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, depozitlar hajmining barqaror o'sishi, kredit qo'yilmalarining kengayishi hamda bank tizimidagi likvidlik va kapital yetarliligi darajasining yuqoriligi ushbu jarayonning izchil rivojlanayotganidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish tizimini yanada takomillashtirish zarur. Birinchidan, banklar tomonidan jismoniy shaxslar depozitlarini ko'paytirish maqsadida aholi uchun yanada jozibador omonat turlarini joriy etish lozim. Ikkinchidan, xususiy banklarning ulushini oshirish va ular o'rtasida sog'lom raqobatni kuchaytirish orqali moliyaviy xizmatlar sifati yaxshilanadi. Uchinchidan, banklar tomonidan raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, onlayn xizmatlar ko'lamini kengaytirish va fintex yechimlardan foydalanish orqali yangi mijozlarni jalb qilish imkoniyatlari oshadi.

Bundan tashqari, xalqaro moliya bozorlariga chiqishni kengaytirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini soddalashtirish va uzoq muddatli resurslarni ko'paytirish ham muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bank tizimida risklarni boshqarish tizimini takomillashtirish, foiz siyosatini moslashuvchan yuritish hamda mijozlar ishonchini mustahkamlash orqali moliyaviy barqarorlikni yanada oshirish mumkin.

World Bank, Asian Development Bank va European Bank for Reconstruction and Development kabi xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish tijorat banklarining uzoq muddatli resurs bazasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, kapital bozori instrumentlari, jumladan, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlardan samarali foydalanish banklarning investitsion salohiyatini yanada oshirish imkonini beradi.

Umuman olganda, tijorat banklari tomonidan moliyaviy investitsiyalarni jalb qilish shakllarini rivojlantirish iqtisodiy o'sishni ta'minlash, investitsion muhitni yaxshilash va mamlakat moliya tizimini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Foziljonova N. F., Odilov X. M. Tijorat banklarida pul mablag‘lari harakati va likvidlik tahlili // “Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali. 2026. №2 (maxsus son, mart).
2. Abdurazakova N. S. Tijorat banklarida investitsiya loyihalarini loyihaviy moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish // “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali. 2026. №3 (mart).
3. Дамницкая Ю. С. Инвестиционно-кредитная деятельность коммерческих банков // Экономика и социум. 2016. №4(23). С. 539–543.
4. Ergashova N. S. Tijorat banklarining investitsion kredit qo‘yilmalari hajmiga ta’sir qiluvchi omillar // Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti ilmiy-metodik jurnali. 2024. №3. B. 73–81.
5. Никуллина С. А. К вопросу об инвестиционной деятельности банков в России // Legal Bulletin. 2023. №1. Т. 8. С. 114–122.
6. Распопова Е. А. Особенности и тенденции осуществления портфельных инвестиций коммерческих банков РФ // Вестник Челябинского государственного университета. 2009. №1(139). Экономика. Вып. 17. С. 110–115.
7. Яхёев З. М., Негматов С. Р. Роль коммерческих банков в совершенствовании инвестиционных проектов в трансформационной экономике РТ // Иқтисодиёт. 2013. №4. С. 182–186.
8. Волощенко Л. М., Киризлеева А. С. Теоретические аспекты инвестиционной деятельности коммерческих банков, проблемы инвестирования и пути их решения // Научный результат. Экономические исследования. 2016. Т. 1. №3. С. 67–78.
9. Malikova G. T. Tijorat banklarda investitsion faoliyatdagi muammolar tahlili // Экономика и социум. 2024. №2(117)-1.
10. Axmedov Sh. A. Tijorat banklari investitsiya portfellarini diversifikatsiya qilish orqali loyihaviy samaradorlikni oshirish strategiyalari // “Raqamli iqtisodiyot” ilmiy-elektron jurnali. 2025. №13.
11. Xikmatillayeva D. Sh. Tijorat banklarining investitsiyaviy faolligini oshirish yo‘llari // “Raqamli iqtisodiyot” ilmiy-elektron jurnali. 2024. №10.
12. Begenau J., Piazzesi M., Schneider M. Banks’ Risk Exposures // Journal of Financial Economics. 2019. Vol. 132. Issue 2.
13. Adrian T., Shin H. S. Liquidity and Leverage // Journal of Financial Intermediation. 2010. Vol. 19. Issue 3.

muhandislik
& iqtisodiyot
ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar koʻchirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy

+998 93 718 40 07 https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal t.me/yait_2100